

223. Bijbelstudie over DE UITTOCHT UIT EGYPTE Y'TZIAT MITZ'RAYIM יציאת מצרים

Deel 7: De doortocht door de Rietzee

De Uittocht uit Egypte is één van de meest bekende verhalen uit de Bijbel, maar het is ook een gebeurtenis waarover de meningen het meest uiteenlopen, juist omdat het zo cruciaal is voor het juiste begrip van andere belangrijke gebeurtenissen, die hierop gebaseerd zijn. Zo is er een verschil van mening of het pesachlam in de avondschemering bij het begin of bij het einde van de 14^e Nisan werd geslacht, of de uittocht in de nacht van de 14^e of van de 15^e Nisan heeft plaatsgevonden, of Moshe [Mozes] wel of niet in dezelfde nacht bij de farao is geweest, of de uittocht wel of niet in dezelfde nacht heeft plaatsgevonden, of de Israëlieten vanuit Ra'am'ses in oostelijke of in zuidelijke richting zijn getrokken en of de oversteek door de Rietzee in de Golf van Suez of in de Golf van Aqaba heeft plaatsgevonden. Op al deze en nog vele andere vragen zal ik met de inzichten die de Eeuwige mij heeft aangereikt alsook aan de hand van de Hebreeuwse grondtekst en vertalingen van inscripties in hiërogliefen en andere historische bronnen, verslagen van archeologische opgravingen, en nauwkeurig bestuderen en analyseren van satellietfoto's proberen, antwoorden te vinden. Een enorme tijdrovende klus met een hele uitzoekerij dus. Ik wil u derhalve bij voorbaat mijn excuses aanbieden voor het geval dat het in sommige gevallen misschien meer op een geschiedenisles of een wetenschappelijk werk lijkt dan op een bijbelstudie, maar ik wil erop wijzen dat de historische en geografische details zeer belangrijk zijn om het bijbelse verslag op de juiste wijze te kunnen begrijpen en ons te kunnen inleven in de situatie waarin de Israëlieten zich destijds bevonden. Tenzij anders vermeld maak ik in deze studiereeks gebruik van de Tanach, de Joodse versie van de Nieuwe Bijbelvertaling, met de Hebreeuwse namen en termen echter in de internationale spelling.

De vorige keer hebben we gelezen dat Moshe zijn volk had opgeroepen om niet bang te zijn en op de Eeuwige te vertrouwen, want Hij zou voor hen strijden. Hij wist hen daarmee blijkbaar wel te kalmeren, maar het lijkt erop dat hijzelf de Eeuwige ondanks deze toezegging evengoed toch nog te hulp riep. Vandaar de verbaasde reactie van de Eeuwige:

Een tijd om te bidden en een tijd om te handelen

“De Eeuwige zei tegen Moshe: Waarom roep je Mij te hulp? Zeg tegen de Israëlieten dat ze verder trekken!” (שמורת) Sh'mot [Exodus] 14:15).

De vraag van de Eeuwige, waarom Moshe Hem alsnog te hulp riep was zeer terecht, want na alles wat Moshe tegen zijn volk gezegd had was zijn gebed om hulp totaal overbodig! Die hulp was hen immers al toegezegd! Dus aan de ene kant was Moshe voor zijn volk vol geloof, maar aan de andere kant riep hij de Eeuwige wanhopig in zijn gebeden te hulp, terwijl hij al verzekerd was van de uitredding uit deze nood. Maar was G'd nu boos op Moshe omdat hij desalniettemin het zekere voor het onzekere nam en daar toch nog een keer om bad? Nee, dat niet, maar Hij was wel verbaasd over zijn gebrek aan vertrouwen en reageerde met deze vraag: *“Waarom roep je Mij te hulp?”* En Hij voegde daar meteen aan toe: *“Geef de Israëlieten opdracht het kamp af te breken en verder te trekken!”*

Rabbi Yish'ma'el schreef in de מכילתא Mechilta hierover: *“En de Eeuwige zei tegen Moshe: Waarom roep je tot Mij? Rabbi Yehoshua zegt: De Heilige, gezegend zij Hij, zei tegen Moshe: Moshe, het enige dat Yis'ra'el hoeft te doen is voorwaarts gaan! Rabbi Eli'ezer zegt: De Heilige, gezegend zij Hij, zei tegen Moshe: Moshe! Mijn kinderen verkeren in grote moeilijkheden! De zee woedt voor hen en de vijand achtervolgt hen, en jij blijft staan en bidt langdurig? Want rabbi Eli'ezer placht te zeggen: Er zijn tijden die om langdurige gebeden vragen, en tijden waarin men kort moet bidden...”* Met andere woorden: Stop met bidden en begin actie te ondernemen, want

er is een tijd om te bidden, en een tijd om te handelen, en dit was duidelijk een tijd voor actie, want ze moesten haastig vertrekken. In Het Boek zegt de Eeuwige tegen Moshe: *“Roep niet langer tot Mij, breek het kamp op en zet het volk in beweging!”* Toch waar naartoe? Misschien dacht Moshe in eerste instantie wel, dat zij naar rechts of naar links moesten gaan, maar al gauw werd hem bevolen om zijn volk voorwaarts te laten gaan, regelrecht de zee in, terwijl er helemaal geen schepen klaar lagen om hen naar de overkant te brengen. Dit was duidelijk een kwestie van een sterk geloof en een diepgeworteld vertrouwen! De Eeuwige ging verder:

Symboliek van de verbondsluiting

“Jij moet je staf geheven houden boven de zee en zo het water splijten, zodat de Israëlieten dwars door de zee kunnen gaan, over droog land!” (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 14:16). Het Boek: *“Steek uw staf uit boven het water en de zee zal zich splitsen, zodat u er doorheen kunt trekken!”* Groot Nieuws Bijbel: *“Pak je stok en strek je arm uit over de zee. Het water zal uiteenwijken, de Israëlieten zullen droogvoets door de zee kunnen trekken!”*

Wij kennen uiteraard allemaal de afloop van dit verhaal en weten derhalve dat deze eenvoudige instructies verband hielden met een machtig wonder, dat kort daarna zou gebeuren. Wij weten echter ook, dat niet de staf van Moshe dit reddende wonder verrichtte, maar de almachtige G'd van Israël zelf, die het noodzakelijk vond om Moshe deze handeling te laten verrichten, zodat zijn volk met eigen ogen kon zien, dat hij door de Eeuwige was uitgekozen om Hem als het instrument voor hun bevrijding te dienen.

Natuurlijk had de Eeuwige de zee ook glad kunnen strijken en doen stollen om de Israëlieten er over heen te laten lopen zoals ook Yeshua later over het water liep, maar Hij koos ervoor om de zee in tweeën te splijten en Zijn volk op het daardoor ontstane pad tussen de uiteengeweken watermassa's doorheen te laten trekken als herinnering aan het verbond, dat Hij met Av'ram [Abram] gesloten had met de belofte, dat zijn nakomelingen na vierhonderd jaar met een rijkdom aan goederen zouden wegtrekken uit een land waarin zij als slaven werden onderdrukt en dat hun onderdrukkers zwaar zouden worden gestraft (בְּרֵאשִׁית B'reshit [Genesis] 12:13-14).

In vers 9 en 10 moest Av'ram een driejarige koe, een driejarige geit en een driejarige ram in tweeën snijden en de beide helften van elk dier tegenover elkaar leggen alsook een tortelduif en een gewone jonge duif en in vers 17 lezen wij: *“Toen de zon onder was en het donker begon te worden, zag Av'ram een rokende vuurpot en een vlamme fakkeltussen de helften van de dode dieren doorgaan!”* (Het Boek). De ceremonie van deze verbondsluiting, waarbij dieren in tweeën gedeeld en de verbondspartners tussen de stukken door moesten lopen, was een oud gebruik, dat wij ook in יִרְמְיָהוּ Yir'm'yahu [Jeremia] 34:18-19 terugvinden. Ter herinnering aan dit verbond met Av'ram moesten de Israëlieten dus tussen de wateren doorlopen in plaats van tussen de beide helften van de dieren.

G'ds antwoord op de vraag van de farao

“Ik zal de Egyptenaren onverzettelijk maken zodat ze hen achterna gaan, en dan zal Ik Mijn majesteit tonen door de farao en zijn hele leger, zijn wagens en zijn ruiters, ten val te brengen. De Egyptenaren zullen beseffen dat Ik de Eeuwige ben, als Ik in Mijn majesteit de farao, met al zijn wagens en ruiters, ten val heb gebracht!” (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 14:17-18). Groot Nieuws Bijbel: *“Ikzelf zal zorgen dat de Egyptenaren verbeterd achter jullie aanjagen. Als Ik de farao en zijn leger, zijn wagens en ruiters, versla, zal Ik Mijn roem vergroten. Dan zullen de Egyptenaren inzien dat Ik de Eeuwige ben!”*

De Eeuwige vertelde aan Moshe niet alleen op welke wijze Hij de Israëlieten zou redden en hen veilig naar de overkant zou brengen, maar ook dat Hij hun achtervolgers in de val zou laten lopen om hen te vernietigen, waarmee Hij de vraag van de farao zal beantwoorden, die hij aan Moshe stelde bij zijn eerste bezoek: *“Wie is de Eeuwige, dat ik Hem zou gehoorzamen? vroeg de farao. Waarom zou ik de Israëlieten laten gaan? Ik ken de Eeuwige niet en de Israëlieten laat ik niet gaan!”* (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 5:2). Eigenlijk zouden ze al door de tien plagen

begrepen moeten hebben wie de Eeuwige is, maar blijkbaar waren de Egyptenaren hardleers. Pas als het voor hen te laat zou zijn en zij aan hun lot niet meer konden ontsnappen, zouden ze inzien dat Hij de Almachtige is!

De Engel van G'd kwam tussenbeide

“De Engel van G'd, die steeds voor het leger van de Israëlieten uit was gegaan, stelde zich nu achter hen op. Ook de wolkkolom, die eerst voor hen uit ging, stelde zich achter hen op, zodat hij tussen het leger van de Egyptenaren en dat van de Israëlieten kwam te staan. Aan de ene kant bracht de wolk duisternis, aan de andere kant verlichtte de vuurzuil de nacht. Die hele nacht konden de legers niet bij elkaar komen!” (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 14:19-20).

Wie was deze Engel van G'd, die voor hen uit was gegaan? Dat was niemand anders dan de Eeuwige zelf, want in het vorige hoofdstuk lazen wij: *“De Eeuwige ging voor hen uit om hun de weg te wijzen, overdag in een wolkkolom, 's nachts in een lichtende vuurzuil. Zo konden ze dag en nacht verder trekken!”* (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 13:21). In deze beide passages zijn ‘de Eeuwige’ en ‘de Engel van G'd’ dus uitwisselbare benamingen voor deze bovennatuurlijke verschijning, die voor de Israëlieten uit ging en zich ook achter hen opstelde. Het opmerkelijke is hierbij, dat beide verschijningsvormen nu tegelijkertijd aanwezig waren: de wolkkolom aan de kant van de Egyptenaren en de vuurzuil aan de kant van de Israëlieten. Een gewone engel kan niet op twee plekken tegelijk zijn en daarom moet מַלְאֲכַי אֱלֹהִים Mal'ach Elohim [de Engel van G'd] in deze indrukwekkende manifestatie geïdentificeerd worden als de Eeuwige zelf.

Hijzelf vormde een barrière tussen de Israëlieten en het achtervolgende leger van de farao, dat al gereed was hun kwetsbare achterhoede aan te vallen. Aan de kant van de wolkkolom die naar de Egyptenaren gekeerd was, heerste diepe duisternis, maar aan de andere kant bleef de vuurzuil de nacht voor Israël verlichten. Zo stelde de wolkkolom zich tussen de Egyptenaren en de Israëlieten op om G'ds volk tegen de Egyptische aanval te beschermen waardoor de jagers hun prooi uit het oog verloren totdat ook de laatste Israëliet het land had verlaten, terwijl de vuurzuil zich naar de vluchtelingen toekeerde om hen bij het heentrekken door de Rietzee voldoende licht te geven.

De Egyptenaren beseften niet, dat de Eeuwige, die met de wolkkolom hun achtervolging van de Israëlieten verhinderde, hen daarmee nog een laatste kans gaf, daarvan af te zien en zich aan Hem te onderwerpen, want na de tien plagen hadden zij immers moeten weten waartoe de Eeuwige in staat was en dat de Israëlieten onder Zijn bescherming stonden. Als zij deze kans gegrepen hadden zou hen de verdrinkingsdood bespaard zijn gebleven, maar blijkbaar hadden ze nog steeds niet door met wie zij te maken hadden en stonden te popelen om de Israëlieten aan te vallen zodra de blokkade opgeheven wordt. Zij hadden daarmee hun lot bezegeld.

Zo bleef de wolkkolom een bron van duisternis voor de Egyptenaren, maar de vuurzuil een bron van licht voor Israël. G'ds aanwezigheid en voorzienigheid heeft dus een zwarte, duistere kant, die naar de slechte mensen gericht is, die Hem en Zijn volk verachten en verwerpen, maar een heldere, lichte en lieflijke kant voor hen, die Hem en Zijn volk liefhebben en Zijn geboden bewaren. Hij, die volgens בְּרֵאשִׁית B'reshit [Genesis] 1:4 reeds in het begin scheiding maakte tussen het licht en de duisternis, en die ook volgens יֵשַׁעְיָהוּ Yeshayahu [Jesaja] 45:7 het licht formeert en de duisternis schept, is voor Zijn geliefden het waarachtige licht, maar laat aan Zijn vijanden Zijn duistere kant zien, want waar Zijn licht niet aanwezig kan zijn vanwege de zonde, daar is Hij gehuld in duisternis, zoals geschreven staat: *“Hij maakte duisternis tot Zijn schuilplaats, om Hem heen was Zijn tent: duistere wateren, donkere wolken!”* (תְּהִלִּים Tehilim [Psalmen] 18:12). Lutherse Vertaling: *“Zijn tent rondom was duisternis; zwarte, dikke wolken, in welke Hij verborgen was!”* De reden daarvoor vinden wij in de verzen 7 t/m 9: Hij reageerde op deze wijze op het hulpgeroep van Zijn dienaar David, omdat Hij in toorn ontbrand was.

Daarom bracht de wolkkolom ook in het verhaal van de Uittocht duisternis aan de Egyptische kant, zodat ze daar de Israëlieten niet konden zien vertrekken, maar aan de Israëlitische kant liet de Eeuwige Zijn licht schijnen zodat zij veilig konden oversteken. Zo is dit ook een voorbeeld van het onderscheid dat de Eeuwige maakt tussen de kinderen van het licht: *“Nog een korte tijd is het licht onder u. Wandelt, terwijl gij het licht hebt, opdat de duisternis u niet overvalle; en wie*

in de duisternis wandelt, weet niet, waar hij heengaat. Geloof in het licht zolang gij het licht hebt, opdat gij kinderen des lichts moogt zijn!” (יִרְחִינֵן Yochanan [Johannes] 12:35-36, NBG) en de g'ddeloze zondaars: “Voor hen is de donkerste duisternis voor eeuwig weggelegd!” (יְהוּדָה Yehuda [Judas] 1:13, NBG). Toch zoals de Eeuwige destijds de Egyptenaren, die in duisternis wandelden, nog een kans gaf om zich aan Hem te onderwerpen, zo roept Hij ook vandaag nog degenen die in duisternis wandelen op, om voor het licht te kiezen: “Laat u door niemand met loze woorden misleiden, want wie G'd ongehoorzaam is, wordt getroffen door Zijn toorn. Gedraag je dus niet zoals zij, want eens was u duisternis, maar nu bent u licht, door uw bestaan in de Eeuwige. Ga de weg van de kinderen van het licht. Het licht brengt goedheid voort en gerechtigheid en waarheid. Onderzoek wat de wil van de Eeuwige is!” (Efeziërs 5:6-11).

Het splijten van de zee

“Toen hield Moshe zijn arm boven de zee, en de Eeuwige liet de zee terugwijken door gedurende de hele nacht een krachtige oostenwind te laten waaien. Hij veranderde de zee in droog land. Het water spleet, en zo konden de Israëlieten dwars door de zee gaan, over droog land; rechts en links van hen rees het water op als een muur!” (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 14:21-22). Het Boek: “Toen strekte Moshe zijn arm uit over de zee en de Eeuwige liet een krachtige wind uit het oosten waaien, zodat het water wegvloede en de bodem droog kwam te staan. Er ontstond een pad waardoor de Israëlieten door de zee trokken. Links en rechts van hen torenden de watermassa's!”

Op bevel van de Eeuwige hief Moshe zijn staf en strekte hem uit over het water van de zee terwijl de wolk de Egyptische troepen nog steeds belette om tot de aanval over te gaan. Door de kracht van HaShem, aan wie de winden en de zeeën gehoorzamen, werden de wateren van de Rietzee gespleten zodat er een brede pad ontstond en de B'nei Yisra'el [kinderen van Israël] de mogelijkheid bood om over de droge zeebedding naar de overkant te trekken.

De psalmist prees de Eeuwige hiervoor met de woorden: “Kijk toch wat G'd voor ons deed! Indrukwekkend zijn Zijn daden: Hij baande een weg door de zee, droogvoets konden we oversteken, groot was onze vreugde!” (תְּהִלִּים Tehilim [Psalmen] 66:5-6, Groot Nieuws Bijbel). “Door de zee liep Uw weg, door de wijde wateren Uw pad, maar Uw voetsporen bleven onzichtbaar!” (תְּהִלִּים Tehilim [Psalmen] 77:20, NBV). Het Boek: “U maakte een weg dwars door de zee; een pad door het water heen. Daardoor konden Uw voetsporen later niet worden gevonden!” De verzen 12 t/m 21, die de oversteek door de Rietzee op een poëtische wijze beschrijven, geven hierover meer details: “Eeuwige, ik zal nooit vergeten wat U hebt gedaan, ik zal spreken van Uw wonderen vanaf het eerste begin. Ik blijf denken aan al die grootse daden, aan wat U allemaal deed. Mijn G'd, wat U doet is zo verheven, geen god is zo groot als U! U verricht wonderen, U hebt alle volken Uw macht doelen voelen. U hebt Uw volk verlost, de nakomelingen van Ya'aqov [Jakob] en Yosef [Jozef], krachtig trad U op. Het water zag U, mijn G'd, het zag U en beefde van angst, de zee schokte tot op de bodem. De regens gutsten uit de wolken, de hemel weerkaatste de donder en Uw bliksemstralen schoten heen en weer. Dreunend rolde Uw donder voort, de bliksems zetten de wereld in licht en de aarde schudde en schokte. U baande zich een weg door het water, een pad door de diepe zee, niemand kon Uw voetstappen zien. U hebt Uw volk geleid als een Herder Zijn kudde, U leidde Uw volk, Moshe [Mozes] en Aharon [Aäron] namen het bij de hand!” (Groot Nieuws Bijbel).

Het nieuws over dit ontzagwekkende wonder verspreidde zich al gauw als een lopend vuurtje en was volgens Rachav [Rachab] de schrik van de Kanaänieten: “Wij zijn door angst overmand! Alle inwoners van dit land zijn doodsbang voor jullie, want we hebben gehoord dat de Eeuwige de Rietzee voor jullie heeft drooggelegd toen jullie uit Egypte wegtrokken!” (יְהוֹשׁוּעַ Y'hoshua [Jozua] 2:9-10, NBV). Toch waar precies heeft die drooglegging plaatsgevonden?

Van alle opties voor het oversteken van Yam Suf [de Rietzee] is de Golf van Suez bij Ra'as al 'Adabīyah veruit de ondiepste en beste locatie met zijn uiterst gladde zeebodem op een diepte van 10 meter en zachte hellingen aan weerskanten, die geschikt zijn om mensen, dieren en wagens van de Israëlieten zonder problemen naar de overkant te brengen, maar ook perfect voor de hen achtervolgende ruiters en strijdagens van de farao. De zeebedding loopt door de

ongeveer 3 kilometer brede zandbanken aan beide oevers namelijk geleidelijk af. Ra'as al 'Adabiyyah is een landtong die ruim 1,6 kilometer in het water uitmondt voorbij de gemiddelde kustlijn, en bijna 1,6 kilometer verder loopt door een ondiepte, waarover het water bij normaal eb niet veel meer dan 4,5 meter diep is. Als het water drooggelegd is, is dit uiteraard de meest ideale oversteekplaats met een zachte helling. Daarachter strekt zich weer bijna 2,4 kilometer in dezelfde richting een lagere ondiepte uit, die bij eb nergens veel meer dan 9 meter onder water staat. Ook vanuit de oostelijke oever strekt zich ongeveer 3,2 kilometer een soortgelijke ondiepte uit naar dit punt. Direct boven en onder deze oversteekplek is de zee ongeveer 21,34 meter diep. Vanaf de in de zee uitstekende driehoekige kaap van 'Adabiyyah tot Ayun Musa op het Sinaï-schiereiland is de oversteek slechts 9 kilometer van kust naar kust, hetgeen de Israëlieten voldoende ruimte bood om in een vrij breed front over de droge zeebodem te trekken. Gezien het enorme aantal mensen lijkt het mij immers ondenkbaar, dat er slechts een smalle geul ontstond toen de wateren zich verdeelden, maar dat het volk toch wel een aanzienlijke breedte tussen de muren van water ter beschikking had om zo snel mogelijk te kunnen oversteken.

Bij een oversteek door de Golf van Aqaba daarentegen is de afstand tussen Nuwayba en het Arabische schiereiland ongeveer 15,6 kilometer en in tegenstelling tot de gladde zeebodem in de Golf van Suez is de zeebodem in de Golf van Aqaba juist een echte Grand Canyon, die op sommige plekken een diepte van ruim 2000 meter bereikt. Dat de Israëlieten zich een weg door zo een 'Grand Canyon' zouden banen lijkt mij persoonlijk al zeer onwaarschijnlijk, maar dat de Egyptenaren hen daar dan ook nog in hoog tempo op hun paarden en strijdwegens zouden kunnen achtermajagen is volstrekt ondoenlijk! Als mogelijke oversteekplaats wordt door de voorstanders van deze optie derhalve een zogenaamde 'onderwaterlandbrug' aangewezen, die vanaf Nuwayba Beach aan de westkust over een geschatte breedte van ongeveer 900 meter de Golf van Aqaba zou overspannen. Op zich klopt het wel dat er hier iets van een soort zadel is, maar het is beslist niet ondiep! Vergeleken met de immense diepte die net ten zuiden daarvan de 1000 meter overschrijdt en net ten noorden daarvan tot meer dan 900 meter reikt, zou het weliswaar kunnen worden opgevat als een 'brug', maar deze is dan desalniettemin nog steeds zo'n 850 meter onder zeeniveau! Zelfs als de bodem aan weerszijden van de Golf geleidelijk af- en oploopt, blijft dit enorme hoogteverschil ten opzichte van de beide oevers uiteindelijk toch wel een flinke afdaling aan de ene kant en een steile klim aan de overkant, die best wel bezwaarlijk is voor bejaarden, kinderen en dieren. Dus wat dat betreft zou het voor hen een stuk makkelijker geweest zijn met een oversteek door de Golf van Suez bij Ra'as al 'Adabiyyah.

De doortocht van het verlorene volk door de rietzee werd door Sha'ul [Paulus] beschreven als een טבילה t'vila [onderdompeling] in het מקווה miq'va [rituele bad], in het Jiddisch Mikwe: *"Graag wil ik, broeders en zusters, uw aandacht vragen voor wat er gebeurde met onze voorouders. Ze stonden allemaal onder bescherming van de wolk en trokken allemaal door de Rode Zee. In de wolk en in de zee werden ze gedoopt als volgelingen van Moshe!"* (1 Korinthe 10:1-2, Groot Nieuws Bijbel). Het Boek: *"Broeders en zusters, in dit verband wil ik u herinneren aan wat onze voorouders hebben meegemaakt. Zij werden allemaal door de wolk van G'd geleid en liepen dwars door de Rode Zee. Die ervaring was hun doop als het volk van Moshe!"* De rituele onderdompeling, die hier met 'doop' vertaald is, symboliseerde immers vanouds een verandering van status.

De Tora ziet de t'vila in het miq'va bijvoorbeeld als een noodzakelijk onderdeel van de inwijding tot priester (שמורת Sh'mot [Exodus] 29:4, 40:12 en ויקרא Vayiq'ra [Leviticus] 8:6). Een ander voorbeeld vinden wij in een eeuwenoud Joods bruiloftsritueel. Zeven reine dagen van de כלה Kala [bruid] moeten aan de חתונה Chatuna [bruiloft] voorafgaan, en om rein onder de חופה Chupa [baldakijn] te kunnen verschijnen moet de bruid zich in het מקווה Miq'va laten onderdompelen nadat zij haar zonden bekend heeft tegenover G'd en daarmee verandert haar status van ongehuwde vrouw in een gehuwde vrouw. Ook een bekeerling moet zich eerst laten onderdompelen alvorens in de Qehila [gemeente] te worden opgenomen. En zo stelde Sha'ul de tocht van de Israëlieten doorheen de wateren van de Rietzee voor als een rituele onderdompeling om daarmee de statusverandering van zijn volk uit te beelden vanuit de slavenstatus naar de wording van een vrij en heilig volk, dat de G'd van Israël toebehoort. De Talmud beschouwt de rituele onderdompeling als een proces van sterven, maar daarna komt

men weer herboren uit het water des levens: מַיִם חַיִּים mayim chayim! De Mishna noemt de onderdompeling daarom ook het “Bad der Wedergeboorte” en dezelfde benaming vinden wij ook in Titus 3:5. De symboliek van sterven en opnieuw geboren worden in de doop wordt ook in Romeinen 6:3-4 beschreven: *“Wij zijn dan met Hem begraven door de doop in de dood, opdat, gelijk de Mashiach uit de doden opgewekt is door de majesteit des Vaders, zo ook wij in nieuwheid des levens zouden wandelen.”*

Achtervolging door wagens en ruiters

“De Egyptenaren achtervolgden hen, alle paarden en wagens van de farao en al zijn ruiters gingen achter hen aan de zee in!” (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 14:23). Het Boek: *“De Egyptenaren aarzelden niet en volgden het volk op het pad door de zee. Alle wagens en ruiters waagden zich tussen de watermassa's!”*

Toen de Israëlieten op hun weg naar de overkant blijkbaar ver genoeg waren om niet meteen ingehaald te kunnen worden hief de Eeuwige in de vroege ochtenduren de blokkade op en liet het toe dat de Egyptenaren hen achtervolgden, hun eigen ondergang tegemoet. De haat tegen de Israëlieten maakte hen zo blind van woede, dat zij roekeloos en onstuimig achter hen aan joegen, want zij dachten hen snel te kunnen inhalen in het midden van de zee en korte metten met hen te kunnen maken. Zij waren immers zwaarbewapend en overvloedig voorzien van paarden en strijdagens terwijl de grotendeels ongewapende Israëlieten te voet waren. Als de farao na elk van die tien plagen begrepen zou hebben met wie hij te maken had, dan zou hij dit risico zeer zeker niet genomen hebben, maar hij zei zelf: “Ik ken de Eeuwige niet!”, en hij liet hier dan ook duidelijk blijken dat hij Hem tegen beter weten in inderdaad nog steeds niet kende. Maar sneller dan hem lief was zou hij Hem wel leren kennen, en hoe!

De Egyptenaren beseften dat G'd Zijn volk beschermde

“Maar in de morgenwake keek de Eeuwige vanuit de vuurzuil en de wolkkolom neer op het Egyptische leger en zaaide paniek onder hen. Hij liet de wielen van de wagens vastlopen, zodat de Egyptenaren de grootste moeite hadden om vooruit te komen. Laten we vluchten! riepen ze. De Eeuwige steunt de Israëlieten, Hij strijdt tegen ons!” (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 14:24-25). Het Boek: *“Maar in de vroege ochtend keek de Eeuwige op de Egyptische legermacht neer vanuit de wolk en bracht hen in verwarring. De wielen van de strijdagens gleden weg en de achtervolgers kwamen slechts langzaam vooruit. Laten we maken dat we weggkomen! riepen de Egyptenaren. De Eeuwige vecht voor hen en tegen ons!”*

Toen de ochtend begon te dagen werd de opmars van de Egyptenaren, die inmiddels ongeveer het midden van de zee moeten hebben bereikt plotseling op wonderbaarlijke wijze vertraagd om te voorkomen dat ze de voortvluchtigen zouden inhalen. Zij dachten al die tijd heel naïef, dat ze even veilig en makkelijk door het gespleten water zouden kunnen rennen als de Israëlieten en vroegen zich niet eens af hoe het water zomaar kon splijten alsof dat de normaalste zaak van de wereld was. Pas toen de wielen van hun strijdagens opeens weggleden en vastliepen en op elkaar botsten alsof ze tegen een onzichtbare muur aanliepen, begrepen de Egyptenaren, dat ze in een val gelopen waren waaruit ze nauwelijks konden ontsnappen en dat ze deze ongelijke strijd nooit zouden kunnen winnen, want hun tegenstander was geen mens van vlees en bloed, maar de almachtige G'd van Israël, die al hun goden van hun voetstukken gestoten had! Hij streed immers niet met normale fysieke wapens tegen hen, maar met bovennatuurlijke krachten waartegen zij niet opgewassen waren!

Door een panische angst overweldigd en het besef van hun verderf nog vóór het over hen was gekomen riepen ze elkaar toe om zich terug te trekken. Dit zouden ze volgens mij zeker niet gedaan hebben als ze al bijna aan de overkant waren geweest, of als ze pas een klein stukje afgelegd hadden en makkelijk hadden kunnen omkeren. Ik ga er daarom van uit, dat ze zich midden op zee bevonden waar de oversteekplek ruim 9 meter diep was. In de uiterste ontsteltenis gebracht wilden zij vluchten, maar daarvoor was het al te laat!

De Egyptenaren werden overspoeld en zij verdrongen allen

“De Eeuwige zei tegen Moshe: Strek je arm uit boven de zee; dan stroomt het water terug, over de Egyptenaren en over al hun wagens en ruiters. Moshe gehoorzaamde, en toen de dageraad aanbrak, stroomde de zee terug naar haar gewone plaats. De Egyptenaren vluchtten het water tegemoet, de Eeuwige dreef hen regelrecht de golven in. Het terugstromende water overspoelde het hele leger van de farao, al zijn wagens en ruiters, die achter de Israëlieten aan de zee in gereden waren; niet één van hen bleef in leven!” (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 14:26-28).

Tegen het aanbreken van de ochtend hadden de Israëlieten veilig de oostelijke oever van de Rietzee bereikt. Zoals hij tevoren de zee op bevel van de Eeuwige liet terugwijken om een muur van water aan hun rechter en aan hun linkerhand te vormen, zo was aan Moshe nu het bevel gegeven om zijn hand met zijn staf wederom uit te strekken over de zee, om daarmee aan de wateren het sein te geven om zich weer te sluiten. We weten natuurlijk dat het niet echt de kracht van zijn hand of van zijn staf was die de zee eerst tegenhield en daarna ervoor zorgde dat deze weer op haar normale plaats terugstroomde over Egyptische leger met zijn wagens, paarden en ruiters heen en hen overstelpte. Hier was de kracht van de Eeuwige aan het werk! De Egyptenaren probeerden naar de westelijke oever terug te keren om de aanstormende watermassa's te ontwijken, waaruit blijkt, dat ze zich beslist niet in een smalle geul bevonden, maar op een zeer brede opening tussen de muren van water, want anders zouden zij al door de watermassa's bedolven zijn nog voordat ze zich hadden omgedraaid.

De zee sloot zich blijkbaar niet symmetrisch, dus evenredig, maar eerst aan de westelijke kant en dan aan de oostelijke kant waardoor de Egyptenaren juist het water tegemoet vluchtten en door de op hen afkomende muren van water steeds meer werden ingesloten, totdat ze ten slotte alle strijdwagen en wagenmenners, paarden en ruiters, de hele strijdmacht van de farao, die de Israëlieten op de zeebodem achtervolgde, volledig overspoelden. Niemand van hen bleef gespaard, niet één! Zo wreekte de Eeuwige aan de Egyptenaren de dood van de eerstgeboren jongetjes van Israël, die zij op bevel van de farao hadden verdrongen zoals geschreven staat: *“Toen gaf de farao aan heel zijn volk het bevel om alle Hebreeuwse jongens die geboren werden in de Nijl te gooien...”* (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 1:22). Dit zou een les moeten zijn voor alle vijanden van Israël: tot nu toe heeft nog elk volk dat zich ooit aan Israël vergreep door de hele geschiedenis heen G'ds laaiende toorn ervaren en werd hard gestraft, want de Bewaarder van Israël sluimert noch slaapt en wie Israël aanraakt, die raakt G'ds oogappel aan! (זֵה לֵימָרֶיךָ Tehilim [Psalmen] 121:4 en זְכַרְיָה Z'char'ya [Zacharia] 2:8).

De psalmist Asaf schreef over de wonderlijke gebeurtenis in de Rietzee: *“Maar Zijn volk liet Hij wegtrekken als een kudde, Hij voerde hen door de woestijn als schapen en geiten, Hij leidde hen veilig, zij hadden niets te vrezen, het water van de zee had hun vijanden bedekt!”* (זֵה לֵימָרֶיךָ Tehilim [Psalmen] 78:52-53). Het Boek: *“Hij verzamelde Zijn volk, zoals men schapen verzamelt. Als een kudde leidde Hij hen het land Egypte uit, de woestijn in. Hij bracht de Israëlieten veilig verder en zij kenden geen angst, want G'd had al hun vijanden laten verdrinken!”*

Ook in Psalm 136, het bekende lied “Hodu l'Adonai ki tov”, wordt deze wonderlijke redding bezongen: *“Looft de Eeuwige, want Hij is goed, want Zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid! [...] Die de Schelfzee in tweeën sneed, want Zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid; en Israël er middendoor deed trekken, want Zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid; en Farao met zijn leger in de Schelfzee stortte, want Zijn goedertierenheid is tot in eeuwigheid!”* (זֵה לֵימָרֶיךָ Tehilim [Psalmen] 136:1 en 13-15, NBG).

In deel 5 van deze studiereeks heb ik reeds op de Al-Arish-steen gewezen, die dit bijbelse verhaal vanuit Egyptisch oogpunt bevestigt. Deze zwarte granieten steen stond ooit in het allerheiligste van een Egyptische tempel in Al 'Arish, maar bevindt zich nu in het kleine museum van Al Ismā'īliya. De inscriptie beschrijft o.a. een periode van zware duisternis over geheel Egypte, die overeenkomt met de negende plaag in שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 10:21-22. Daarnaast verwijst de inscriptie naar een plaats genaamd Pi-Charoti, waar de farao samen met zijn hele leger in een kolkende maalstroom aan zijn einde kwam. Pi-Charoti is mijns inziens zonder twijfel met het Bijbelse Pi-Hachiroth te identificeren, want evenals in het Bijbelse verhaal staat op de

steen, dat de paarden en strijdwagens van de farao het water ingingen en door de golven overspoeld werden. Zij allen waren verdronken. De overeenkomst is inderdaad verbijsterend.

Zoals ik reeds meerdere keren heb uiteengezet, lijkt het mij het meest aannemelijk, dat de oversteek tussen Ra'as al 'Adabīyah en Ayun Musa in de Golf van Suez, de westelijke arm van de Rode Zee moet hebben plaatsgevonden. De amateurarcheoloog Ron Wyatt, één van de meest invloedrijke voorvechters van de Aqaba-theorie, beweerde echter in 1978, dat hij met zijn duikteam bij Nuwayba de wagenwielen van de farao en andere mogelijke overblijfselen van strijdwagens op de bodem van de Golf van Aqaba, de oostelijke arm van de Rode Zee, ontdekt zou hebben. Deze bewering is echter zeer omstreden, want hoewel er foto's zijn van scheve koraalformaties, die met een beetje fantasie op wagenwielen lijken, kan van geen daarvan met zekerheid worden bewezen dat ze daadwerkelijk overblijfselen van strijdwagens zouden zijn, laat staan uit de tijd van de farao's. Er is in sommige video's wel een goudkleurig wielvormig object te zien, dat door Ronnie Wyatt, de zoon van Ron op een diepte tot 55 meter gevonden zou zijn, maar daarna nooit meer door iemand werd gezien. Toen het wiel gefilmd werd, waren er echter golfschaduwen zichtbaar, waardoor het zeker was dat dit wiel niet op 55 meter diepte had kunnen liggen, maar meer aan de oppervlakte. Toch zelfs als de gevonden objecten geen koraalformaties, maar echte wagenwielen zouden zijn, dan zouden deze wielen nog steeds niet uit het oude Egypte ten tijde van de Uittocht kunnen zijn, maar eerder uit de Griekse of de Romeinse tijd, want echte Egyptische wagenwielen hadden geen metalen, maar houten spaken. Daar komt nog bij dat ze zeer zeker niet zichtbaar en grijpbaar op de zeebodem zouden liggen als ze al meer dan drieduizend jaar oud waren, zouden ze nu enkele centimeters diep onder het sediment zijn begraven. Er wordt door sommigen zelfs beweerd, dat er botten van mens en paard gevonden zouden zijn alsook de hoef van een paard, maar ook daar is er geen enkel bewijs van en sowieso al niet dat deze uit de tijd van de Exodus zouden dateren. Sterker nog, dat is zelfs onmogelijk, want botten kunnen in geen enkele zoutwateroceaan of -golf meer dan een paar maanden, laat staan duizenden jaren behouden blijven zonder te worden aangetast, gecorrodeerd of opgegeten door schaaldieren en vissen. Ook om deze bijkomende redenen vind ik de Aqaba-theorie zeer ongeloofwaardig.

De Israëlieten kwamen droog en veilig aan de overkant

“Maar de Israëlieten waren dwars door de zee gegaan, over droog land, terwijl rechts en links van hen het water als een muur omhoogrees! [...] Toen de paarden, wagens en ruiters van de farao de zee in waren getrokken, had de Eeuwige het water over hen heen terug laten stromen, maar de Israëlieten waren dwars door de zee gegaan, over droog land.” (שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 14:29 en 15:19). Het Boek: “Maar het volk Israël was over een droog pad tussen de watermassa's door getrokken! [...] Farao's paarden, ruiters en wagens achtervolgden ons door de zee, maar de Eeuwige liet de muren van water op hen vallen, terwijl het volk Israël over het droge pad ging!”

Sha'ul [Paulus] noemt dit als een voorbeeld van het geloof dat de grondslag legt voor alles waarop we hopen en dat ons overtuigt van de waarheid van wat we niet zien: „Door het geloof kon het volk door de Rode Zee trekken als over droog land; toen de Egyptenaren dat ook probeerden werden ze verzwolgen!“ (עֲבָרִים Iv'rim [Hebreeën] 11:1 en 29). Het Boek: “Omdat de Israëlieten op G'd vertrouwden, zijn zij door de Rode Zee getrokken als over droog land. Maar de Egyptenaren, die hen achternagingen, verdronken allemaal!”

Toen het water achter het volk, dat wat tijd gewonnen had door het oponthoud van de vijand, door de uitgestrekte staf van Moshe begon terug te vloeien, draaiden de Egyptenaren zich in paniek om met de bedoeling om te vluchten, maar ze werden al gauw ingehaald in het hart van de zee, terwijl de Israëlieten hun doortocht ongehinderd konden voortzetten door de brede weg tussen de muren van water, die nog steeds open bleef voor hen, totdat ze de kust veilig bereikten, die met de volgende golven al snel bezaaid werd met de lijken van de vijand. Het is dus niet zo, dat het water pas over de Egyptenaren heen terugstroomde nadat het volk Israël in zijn geheel de overkant had bereikt. Integendeel! In שְׁמוֹת Sh'mot [Exodus] 15:19 wordt heel nadrukkelijk verteld, dat het Egyptische leger door het terugstromende water werd overspoeld terwijl de Israëlieten op dat moment droogvoets door de zee trokken.

De Israëlieten kregen ontzag voor de Eeuwige

“Zo redde de Eeuwige de Israëlieten die dag uit de handen van de Egyptenaren. Toen ze de Egyptenaren dood langs de zee zagen liggen en het tot hen doordrong hoe krachtig de Eeuwige tegen Egypte was opgetreden, kregen ze ontzag voor de Eeuwige en stelden ze hun vertrouwen in Hem en in Zijn dienaar Moshe!” (שמורת) Sh'mot [Exodus] 14:30-31).

Hun redding, die op een bovennatuurlijke wijze gebeurde die niemand kon voorzien, moet wel een grote indruk op de Israëlieten gemaakt hebben, want zelfs Moshe wist van tevoren niet, dat de zee door het uitstrekken van zijn hand zodanig zal splijten dat er een kilometersbrede pad tussen de ophopende watermassa's zou ontstaan zodat ze droogvoets konden oversteken. En dat het water vervolgens weer terug zou stromen en in één klap het complete Egyptische leger zou wegvagen na zijn hand wederom over de zee uitgestrekt te hebben had hij al helemaal niet verwacht. Toen zij nog dicht opeengepakt als ratten in de val zaten aan de westelijke oever van de Rietzee, had iedereen een bloederige slachtpartij verwacht, want zij konden geen kant op. En nu was het ineens muisstil. Het geluid van de aanstormende paarden en strijdagens en de strijdkreten van hun achtervolgers was verstomd. Zelfs het gegil van de verdrinkende mensen en dieren was gestopt. Het enige geluid dat de Israëlieten hoorden was het geluid van de rustig kabbelende zee en van de aanspoelende golven op het strand.

Inmiddels was het ook al licht geworden en de Israëlieten zagen de Egyptenaren dood aan de oever van de zee liggen. De hele kust was bezaaid met lijken. Dit was voor hen de ultieme bevestiging dat hun bevrijding uit de slavernij daadwerkelijk heeft plaatsgevonden en dat ze Egypte definitief hebben verlaten. De aanblik van hun dode vijanden was voor hen het concrete teken dat ze voorgoed bevrijd waren van hun slavendrijvers en nu als vrije mensen naar het land konden trekken, dat de Eeuwige hun voorouders onder ede beloofd had. De G'd van Israël had het zo beschikt, dat de zwaargewapende soldaten door de golven werden angespoeld, want Hij wilde Zijn volk niet alleen met eigen ogen laten zien dat hun onderdrukkers echt dood waren, maar Hij wilde hen ook van hun wapens voorzien, die nu ruimschoots voor het oprapen waren en die ze later hard nodig zouden hebben in hun gevechten met de Amalekieten en andere volken, die hen vijandig gezind waren.

Toen het volk beseftte wat een groot wonder hier gebeurd was, erkenden zij dat de Eeuwige door Zijn grote macht de Egyptenaren had verslagen en zij kregen diep ontzag voor HaShem. Het zien van dit grote wonder heeft hen zeer bewogen. Zij vertrouwden zich toe aan Hem en aan Zijn dienaar Moshe, maar dit was waarschijnlijk meer gebaseerd op emoties dan op waar geloof, want wij weten immers, dat zij Zijn werken al spoedig vergeten waren, en Hem dan veronachtzaamden. Toch Moshe vermoedde waarschijnlijk al, dat hun ontzag voor de Eeuwige en hun vertrouwen in Hem slechts van korte duur zouden zijn en daarom gaf hij hen later de dringende aanmaning: *“Heb daarom de Eeuwige, uw G'd, lief en houd u aan uw verplichtingen tegenover Hem! Leef Zijn wetten, regels en geboden elke dag na. Wees u ervan bewust dat uw kinderen geen getuige zijn geweest van uw opvoeding die de Eeuwige u gaf, en niet met eigen ogen Zijn grootheid hebben gezien, Zijn sterke hand en opgeheven arm. Wat weten zij van de wonderen en daden die Hij in Egypte verrichtte, ten koste van de farao en zijn hele volk? Of van wat Hij met het leger van Egypte en al zijn paarden en wagens heeft gedaan, hoe Hij ze liet verdwijnen in het water van de Rietzee toen ze u achtervolgden, waarmee Hij hun macht heeft gebroken tot op de dag van vandaag? [...] U daarentegen hebt al die machtige daden die de Eeuwige verrichtte met eigen ogen gezien. Daarom moet u alle geboden die ik u vandaag voorhoud naleven!” (דברים) D'varim [Deuteronomium] 11:1-4 en 7-8).*

Terugkijkend op de zes voorafgaande delen van deze studiereeks kunnen we concluderen dat de bevrijding van Pesach en het wonder van de Rietzee samengaan. De doortocht door de gespleten zee en het verslaan van de farao en zijn hele legermacht is onlosmakelijk verbonden met het slachten van het Pesachlam. Beiden completeren elkander en vormen te samen Israëls verlossing. Zonder het wonder bij de Rietzee zou de bevrijding tijdens het Pesach niets hebben betekend, maar omgekeerd zouden ze de Rietzee zonder de bevrijding tijdens het Pesach nooit hebben bereikt. De dood van de eerstgeborenen van Egypte in de nacht van het Pesach, die de weg vrij maakte voor hun vertrek en hun doortocht door de Rode Zee op de laatste dag van het feest der Ongezuurde Broden vormen samen de bevrijding uit de Egyptische slavernij en gaan

dus hand in hand met elkaar. Daarom wordt de doortocht door de Rietzee in het Jodendom tot op de dag van vandaag traditioneel herdacht op de achtste dag na het Pesach en tevens de zevende en laatste dag van Chag haMatzot. Volgens de Tora zijn de Israëlieten bij het begin van de 15^e Nisan in de avondschemer uit Ra'am'ses vertrokken en volgens de traditie zeven dagen later, in de nacht van de 21^e Nisan, bij Pi-Hachirof de Rode Zee overgestoken. Het lijkt mij dan ook niet meer dan logisch, want als het begin van de uittocht plaatsvond op de eerste dag van het zevendaagse feest, dan moet de voltooiing van de uittocht uiteraard ook hebben plaatsgevonden op de laatste dag van het feest. In שמות Sh'mot [Exodus] 12:16-17 lezen wij: *“Zowel op de eerste als op de zevende dag zult gij een heilige samenkomst hebben [...] Onderhoudt dan het feest der ongezuurde broden, want op deze zelfde dag leid ik uw legerscharen uit het land Egypte!”* (NBG). Met ‘deze zelfde dag’ wordt dus niet de eerste, maar de laatste dag van Chag haMatzot bedoeld, dus niet de 15^e, maar de 21^e Nisan! De doortocht door de Rietzee en de vernietiging van het Egyptische leger vond plaats vóór zonsopgang op de zevende en laatste dag van het Feest der Ongezuurde Broden en in gehoorzaamheid aan G'ds opdracht werd er bij daglicht een heilige samenkomst gehouden om hun volledige bevrijding uit de slavernij in Egypte te vieren, waarbij Mir'yam, dansend en op de tamboerijn spelend zong: *“Zing voor de Eeuwige, Zijn macht en majesteit zijn groot! Paarden en ruiters wierp Hij in zee!”* Ook haar broer Moshe zong een lied in de eredienst op deze laatste heilige dag en stelde de rhetorische vraag: *מִי־כַמְכָּה בְּאֵלִים יְהוָה מִי־כַמְכָּה נֹאדָר בְּקֹדֶשׁ נִעַם תְּהִלַּת עֲשָׂה פֶּלֶא* *Mi kamocha ba'elim Adonai, mi kamocha nedar baqodesh? Nora t'hilot ose fele, ose fele? - Wie onder de goden is Uw gelijke, Eeuwige? Wie is Uw gelijke, zo ontzagwekkend en heilig, wie dwingt zo veel eerbied af met roemrijke daden, wie anders verricht zulke wonderen?*

Het lied van Moshe

Ik wil deze studiereeks over de Uittocht uit Egypte daarom afsluiten met het lied van Moshe, waarin hij een beschrijving geeft van hun wonderbaarlijke bevrijding en de vernietiging van hun vijanden, maar waarin hij ook wees op het einddoel van hun reis: G'ds heilige berg, de plaats die Hij tot Zijn vaste woonplaats gemaakt heeft en die Hij hen beloofd heeft. Daar zal Hij hen planten op Zijn eigen grond en als Koning voor eeuwig over hen regeren: *“Toen zong Moshe, samen met de Israëlieten, dit lied ter ere van de Eeuwige: Ik wil zingen voor de Eeuwige, Zijn macht en majesteit zijn groot! Paarden en ruiters wierp Hij in zee. De Eeuwige is mijn sterkte, Hij is mijn beschermer, de Eeuwige kwam mij te hulp. Hij is mijn G'd, Hem wil ik eren, de G'd van mijn vader, Hem loof en prijs ik. Zijn naam is יְהוָה HaShem, Hij is een krijgsheld.*

De wagens van de farao slingerde Hij in zee. Daar, in de Rietzee, verdrong het leger, zijn beste officieren kwamen om. Wild kolkend water overspoelde hen, ze verdwenen in de diepte, zonken als een steen. Uw hand, Eeuwige, ontzagwekkend in kracht, Uw hand, Eeuwige, verplettert de vijand. U toont Uw majesteit en breekt Uw tegenstanders, Uw toorn ontbrandt en verteert hen als stro. De adem van Uw neus stuwde het water omhoog, de wilde watermassa's stonden als een wal, het kolkende water stolde in het diepst van de zee. De vijand dacht: Ik achtervolg hen, haal hen in, verdeel de buit. Weldra wordt mijn wraaklust bevredigd, ik trek mijn zwaard, ik onderwerp hen weer. Maar U blies, Uw adem waaide en de zee bedekte hen, zij kwamen om in het ontzagwekkende water, ze zonken weg als lood.

Wie onder de goden is Uw gelijke, Eeuwige? Wie is Uw gelijke, zo ontzagwekkend en heilig, wie dwingt zo veel eerbied af met roemrijke daden, wie anders verricht zulke wonderen? U strekte Uw hand uit en de aarde verzwolg hen. U bevrijdde dit volk en ging het liefdevol voor, sterk en machtig leidde U het naar Uw heilige woning. Alle volken hoorden het, alle volken huiverden, de Filistijnen beefden, ze krompen van angst ineen, ontzetting maakte zich meester van de stamhoofden van Edom, van de machtigen van Moab. Ze waren verlamd van schrik. De Kanaänieten sidderden, allen waren doodsbang! Angst overviel hen, vrees beving hen toen zij hoorden van Uw machtige daden, zij werden als steen, terwijl Uw volk voorbijtrok, Eeuwige, terwijl Uw volk voorbijtrok, het volk door U geschapen. U brengt hen naar de berg die Uw domein is, Eeuwige, en daar zult U hen planten, in Uw eigen woning, het heiligdom door U gebouwd. De Eeuwige is koning voor eeuwig en altijd!” (שמות Sh'mot [Exodus] 15:1-18). Amen!